

mun. Chișinău, str. Zelinski, 13 Republica Moldova
MD-2038, tel. (+373 22) 52 20 21,
tel./fax (+373 22) 52 20 21, e-mail: jchisinau@justice.md

mun. Chisinau, Zelinski 13 street, Republic of Moldova
MD-2038, tel. (+373 22) 52 20 21,
tel./fax (+373 22) 52 20 21, e-mail: jchisinau@justice.md

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
Mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu 2,
MD-2004

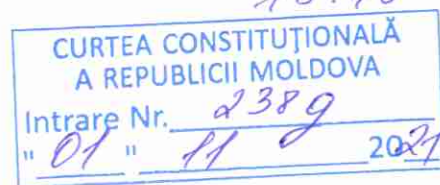
Judecătoria Chișinău, sediul central, mun. Chișinău, str. N. Zelinski 13, bir. 14 (judecător Fondos-Frațman Mariana), Vă expediază, în vederea examinării, sesizarea depusă de loțiitorul lichidatorului ÎM „Sinax” SRL în procedura falimentului Lungu Marcel privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 20, 54 2 alin. (3) a Codului fiscal și art. 116 din Legea insolvenței nr. 149 din 29.06.2012.

Anexe:

1. sesizarea depusă de loțiitorul lichidatorului ÎM „Sinax” SRL în procedura falimentului Lungu Marcel privind ridicarea excepția de neconstituționalitate cu anexe – 38 file.
2. copia încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Central nr. 2i-661/19 din 26 octombrie 2021 – 3 file.

Președintele interimar al Judecătoriei Chișinău,
sediul central

Stratan Vitalie

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușeanu, 28
mun. Chișinău, MD-2004,
Republica Moldova

SESIZARE

privind excepția de neconstituționalitate

(prezentată în conformitate cu art.135 alin.(1) lit.a), g) din Constituție)

CHIȘINĂU - 2021

AUTORUL SESIZĂRII:

1. Nume: **Lungu**
2. Prenume: **Marcel**
3. Funcția: **Administrator Autorizat**

II. OBIECTUL SESIZĂRII

6. Prezenta sesizare are drept obiect de exercitare a controlului constituționalității:

- **art.20 din Codul fiscal** în partea neincluserii venitului obținut din valorificarea masei debitoare în procedura de faliment în lista surselor de venit neimpozabile;

- **art.54² alin.(3) al Codului fiscal** în partea omisiunii de reglementare a faptului, că în obiectul impunerii nu se includ "veniturile" debitorului aflat în procedura de insolabilitate, obținute în procedura de faliment ca rezultat al valorificării de către lichidator a masei debitoare prin modalitățile reglementate de Legea insolabilității,

- **art.116 al Legii insolabilității** în partea lipsei de reglementare, ca efect al intentării procedurii de faliment, a faptului că debitorul după trecerea la procedura de faliment, cu dizolvarea și lichidarea patrimoniului, își încetează activitatea de întreprinzător, iar mijloacele bănești obținute din vânzarea masei debitoare nu constituie venit în sensul legislației fiscale.

Prevederile legale actuale în redacția în vigoare lezează dreptul de proprietate al debitorului insolabil și al creditorilor validați pe dosarul de insolabilitate, iar ca rezultat, are ca efect diminuarea sumelor ce urmează a fi direcționate spre distribuire creditorilor masei, creditorilor chirografari sau creditorilor garantați, ceea ce este în contradicție cu principiile constituționale, limitând drepturile și libertățile persoanei și sunt în contradicție cu prevederile art.4, 7, 16, 20, 46, 47, 54 din Constituția Republicii Moldova.

III. CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

7. Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Central nr.2i-661/18 din 18 decembrie 2019 s-a intentat procesul de insolvență față de ÎM "Sinax" SRL cu sediul în mun. Chișinău, str. Ghiocilor, 1 (IDNO: 1002600001442).

Prin încheierea Judecătorei Chișinău, sediul Central nr.2i-661/19 din 17 iulie 2020 s-a dispus:

- trecerea la procedura falimentului a debitorului ÎM "Sinax" SRL, cu sediul: mun. Chișinău, str. Ghiocilor, 1 (IDNO: 1002600001442), în vederea dizolvării societății debitoare, lichidării patrimoniului ÎM "Sinax" SRL și distribuirii produsului rezultat;

- investirea în funcția de lichidator al ÎM "Sinax" SRL pe Popaz Vera, titularul autorizației nr.101, emisă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova din 14 ianuarie 2015;

- autorizarea lichidatorului de a începe procedurile de valorificare și lichidare a masei debitoare.

Prin încheierea Judecătorei Chișinău, sediul Central nr.2i-661/19 din 24 martie 2021 instanța de insolvență a admis cererea depusă de către lichidatorul ÎM "Sinax" SRL, Popaz Vera, privind numirea unui loțiitor, s-a numit administratorul autorizat Lungu Marcel, deținătorul autorizației nr.29 din 14 ianuarie 2015, în funcție de loțiitor în dosarul de insolvență al ÎM "Sinax" SRL, pe perioada în care Popaz Vera va fi în imposibilitate de a-și exercita atribuțiile de loțiitor.

În vederea executării încheierii instanței de insolvență din 17 iulie 2020, la licitația cu reducere din 03 iunie 2021 a fost înstrăinat lotul nr.1 la prețul final de 3 242 613,60 lei, bani care au fost achitați pe contul de acumulare.

La 22 octombrie 2021 loțiitorul lichidatorului a depus cerere privind explicarea modului de aplicare a încheierii instanței de insolvență din 17 iulie 2020, sub aspectul dacă după pronunțarea încheierii privind intrarea în procedura de faliment, cu dizolvarea societății debitoare și inițierea procedurii de lichidare a patrimoniului ÎM "Sinax" SRL:

a) *acțiunile lichidatorului de valorificare și lichidare a masei debitoare ÎM "Sinax" SRL prin metodele prevăzute de Legea insolvenței, se califică sau nu ca activitate de întreprinzător a ÎM "Sinax" SRL?*

b) *debitorul insolvent desfășoară sau nu activitate de întreprinzător după intrarea în faliment cu dizolvarea și lichidarea masei debitoare?;*

c) *sumele de bani obținute din vânzarea masei debitoare se raportează sau nu la venitul debitorului insolvent?.*

Necesitatea explicării încheierii instanței de insolvență din 17 iulie 2020 sub aspectele invocate în cerere, rezidă din incertitudinea privind modul de aplicare a acesteia, în special în situația în care nici legislația în vigoare nu reglementează aspectul dacă mijloacele bănești obținute din valorificarea masei debitoare în cadrul procedurii de faliment, urmează a fi sau nu impozitate ca venit al debitorului insolvent, în ordinea art.54² alin.(3) al Codului fiscal.

IV. EXPUNEREA PRETINSEI SAU PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

8. În opinia autorului sesizării,

- **art.20 din Codul Fiscal** în partea neincluserii venitului obținut din valorificarea masei debitoare în procedura de faliment în lista surselor de venit neimpozabile;

- **art.54² alin.(3) al Codului fiscal** în partea omisiunii de reglementare a faptului, că în obiectul impunerii nu se includ "veniturile" debitorului aflat în procedura de insolvență, obținute în procedura de faliment ca rezultat al valorificării de către lichidator a masei debitoare prin modalitățile reglementate de Legea insolvenței,

- **art.116 al Legii insolvenței** în partea lipsei de reglementare, ca efect al intentării procedurii de faliment, a faptului că debitorul după trecerea la procedura de faliment, cu dizolvarea și lichidarea patrimoniului, își încetează activitatea de întreprinzător, iar mijloacele bănești obținute din vânzarea masei debitoare nu constituie venit în sensul legislației fiscale,

În redacția în vigoare lezează dreptul de proprietate al debitorului insolvent și al creditorilor validați pe dosarul de insolvență (creditori ai masei, creditori chirografari, creditori garantați), iar ca rezultat, are ca efect diminuarea sumelor ce urmează a fi direcționate spre distribuire creditorilor masei, creditorilor chirografari sau creditorilor garantați, ceea ce este în contradicție cu principiile constituționale, limitând drepturile și libertățile persoanei și sunt în contradicție cu prevederile art.4, 7, 16, 20, 23, 46, 54 din Constituția Republicii Moldova.

Actuala reglementare a modalității de calculare a remunerației administratorului provizoriu (prevăzut la art.25 alin.(6)) și a mecanismului de încasare și plată a remunerației administratorului provizoriu și recuperare a cheltuielilor procesului avansate de administratorul provizoriu (art.32), sunt în contradicție cu prevederile art.4, 7, 16, 20, 23, 46, 54 din Constituția Republicii Moldova.

Prevederile legale actuale în redacția în vigoare lezează dreptul de proprietate al administratorului autorizat care urmărește să îi fie plătită remunerația și cheltuielile aferente procesului, care are ca efect diminuarea sumelor ce urmează a fi achitate administratorului autorizat care exercită atribuția de administrator provizoriu al debitorului, sub minimul reglementat de același articol, ceea ce este în contradicție cu principiile constituționale, limitând drepturile și libertățile persoanei.

9. Cu privire la admisibilitatea excepției de neconstituționalitate

9.1. Având în vedere faptul că excepția de neconstituționalitate constituie o procedură de inițiere de instanța de judecată, la inițiativa părților sau din oficiu, a controlului conformității unei legi sau a altui act normativ cu normele constituționale, ea reflectă existența raportului tripartit între partea aflată în proces, instanța de judecată în fața căreia se invocă neconstituționalitatea, și Curtea Constituțională, menită să soluționeze excepțiile de neconstituționalitate.

Potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr.2 din 09 februarie 2016 privind interpretarea articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova, a fost prevăzută procedura de exercitare, de către Curtea Constituțională, a controlului constituționalității legilor, cu întrunirea cumulativă a condițiilor, raportate la speța cauzei:

1) este prezentă o incertitudine privind constituționalitatea legii. La caz, art.54² alin.(3) al Codului fiscal și art.116 al Legii insolvenței sunt normă care urmează a fi aplicată la examinarea cauzei aflată pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Central;

2) potrivit articolului 135 alin.(1) lit.a) din Constituția Republicii Moldova, Codul fiscal și Legea insolvenței poate constitui obiect al excepției de neconstituționalitate;

3) excepția de neconstituționalitate este ridicată de către partea în proces, al căror drepturi și interese pot fi afectate prin aplicarea unei norme neconstituționale la examinarea cauzei. La caz, excepția de neconstituționalitate este ridicată de Administratorul autorizat Lungu Marcel, acționând în calitate de locțiitor al lichidatorului al ÎM "Sinax" SRL, desemnat prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Central din 24 martie 2021;

4) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale, care are ca obiect prevederea contestată.

9.2. Verificarea constituționalității normelor contestate ține de competența exclusivă a Curții Constituționale. Instanța de judecată nu este în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât în cazul neîntinerii condițiilor menționate. Instanța de judecată, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea normelor, este obligată să sesizeze Curtea Constituțională.

Prin aceeași Hotărâre a Curții Constituționale, nr.2 din 09 februarie 2016, prin care s-a examinat sesizarea Curții Supreme de Justiție depusă la 09 decembrie 2015, în temeiul art.135 alin.(1) lit.b) din Constituție, art.25 lit.d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.38 alin.(1) lit.d) din Codul jurisdicției constituționale Înalta Curtea a hotărât, că:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelor Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătorilor, pe rolul cărora se află cauza;

- judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea înderirii condițiilor enumerate mai sus.

10. Cu privire la neconstituționalitatea art.54² alin.(3) al Codului fiscal și a art.116 al Legii insolabilității nr.149/2012, sub aspectele invocate:

10.1. Prevederi relevante din Constituția Republicii Moldova:

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nicio lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 16

Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 20

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate înderădi accesul la justiție.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

- (1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.
- (2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

- (1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.
- (2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.
- (3) Avera dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.
- (4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.
- (5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.
- (6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

- (1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.
- (2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.
- (3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.
- (4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Articolul 58

Contribuții financiare

- (1) Cetățenii au obligația sa contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice.
- (2) Sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale.
- (3) Orice alte prestații sunt interzise, în afara celor stabilite prin lege.

Articolul 109

Principiile de bază ale administrării publice locale

- (1) Administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.
- (2) Autonomia privește atât organizarea și funcționarea administrației publice locale, cât și gestiunea colectivităților pe care le reprezintă.
- (3) Aplicarea principiilor enunțate nu poate afecta caracterul de stat unitar.

Articolul 132

Sistemul fiscal

(1) Impozitele, taxele și orice venituri ale bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat, ale bugetelor raioanelor, orașelor și satelor se stabilesc, conform legii, de organele reprezentative respective.

(2) Orice alte prestări sînt interzise.

Articolul 127

Proprietatea

(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.

10.2. Prevederi relevante ale Convenției Europene a Drepturilor Omului:

Preambul

Guvernele semnatare, membre ale Consiliului Europei, (...) hotărâte, în calitatea lor de guverne ale statelor europene animate de același spirit și având un patrimoniu comun de idealuri și de tradiții politice, de respect al libertății și de preeminență a dreptului, să ia primele măsuri menite să asigure garantarea colectivă a anumitor drepturi enunțate în Declarația Universală, au convenit asupra celor ce urmează:

Articolul 1

Obligația de a respecta drepturile omului

Înaltele Părți contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în titlul I al prezentei Convenții;

Articolul 6

Dreptul la un proces echitabil

Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

Articolul 13

Dreptul la un recurs efectiv

Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

Articolul 17

Interzicerea abuzurilor de drept

Nicio dispoziție din prezenta Convenție nu poate fi interpretată ca autorizând unui stat, unui grup sau unui individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau libertăților recunoscute de prezenta Convenție, sau de a aduce limitări acestor drepturi și libertăți, decât cele prevăzute de această Convenție.

10.3. Prevederi relevante ale Declarației Universale a Drepturilor Omului:

Articolul 8

Orice persoană are dreptul la satisfacția efectivă din partea instanțelor juridice naționale competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce-i sunt recunoscute prin constituție sau lege.

10.4. Prevederi relevante din Codul fiscal:

Articolul 13 Subiecții impunerii

(1) *Subiecți ai impunerii* sunt:

a) persoanele juridice și fizice rezidente ale Republicii Moldova, care desfășoară activitate de întreprinzător, persoanele care desfășoară servicii profesionale, precum și persoanele care practică activitate profesională în sectorul justiției și în domeniul sănătății, care, pe parcursul perioadei fiscale, obțin venit din orice surse aflate în Republica Moldova, precum și din orice surse aflate în afara Republicii Moldova;

Articolul 14 Obiectul impunerii

(1) *Obiect al impunerii* îl constituie:

a) venitul din orice surse aflate în Republica Moldova, precum și din orice surse aflate în afara Republicii Moldova, cu excepția deducerilor și scutirilor la care au dreptul, obținut de persoanele juridice și fizice rezidente ale Republicii Moldova care desfășoară activitate de întreprinzător, de persoanele care desfășoară servicii profesionale, precum și de persoanele care practică activitate profesională în sectorul justiției și în domeniul sănătății;

Articolul 20 Sursele de venit neimpozabile

În venitul brut nu se includ următoarele tipuri de venit:

a) anuitățile sub formă de drepturi de asigurări sociale achitate din bugetul asigurărilor sociale de stat și drepturi de asistență socială achitate din bugetul de stat, specificate de legislația în vigoare, inclusiv primite în baza tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte; sumele și despăgubirile de asigurare, primite în baza contractelor de asigurare și coasigurare, exclusiv primite în cazul înlocuirii forțate a proprietății conform art.22;

b) despăgubirile și indemnizațiile unice primite, conform legislației, în urma unui accident de muncă sau în urma unei boli profesionale, de salariați ori de moștenitorii lor legali;

c) plățile, precum și alte forme de compensații acordate în caz de boală, de traumatisme, sau în alte cazuri de incapacitate temporară de muncă, conform contractelor de asigurare de sănătate;

d) compensarea cheltuielilor salariaților legate de îndeplinirea obligațiilor de serviciu: pentru aparatul Președintelui Republicii Moldova, Parlament și aparatul acestuia, aparatul Guvernului, în limitele și în modul stabilite de Președintele Republicii Moldova, Parlament și, respectiv, de Guvern. Compensarea cheltuielilor salariaților agenților economici legate de îndeplinirea obligațiilor de serviciu, în limitele stabilite de actele normative și în modul stabilit de Guvern. Compensarea cheltuielilor salariaților legate de îndeplinirea obligațiilor de serviciu în cazul depășirii limitelor de cazare stabilite de Guvern;

d¹) restituirea cheltuielilor și plăților compensatorii ce țin de executarea obligațiilor de serviciu ale militarilor, efectivului de trupă și corpului de comandă din organele apărării naționale și de ocrotire a normelor de drept, securității statului și ordinii publice din contul bugetului de stat, și anume:

- restituirea cheltuielilor la transportul militarilor, efectivului de trupă și corpului de comandă din organele apărării naționale, securității statului și ordinii publice și membrilor familiilor lor, al bunurilor personale ale acestora în legătură cu încadrarea în serviciu, îndeplinirea serviciului și trecerea în rezervă (retragerea), inclusiv a cheltuielilor de transport legate de deplasare la tratament balneosanatorial, locul petrecerii concediului obligatoriu, precum și a cheltuielilor la transportul recruților și rezerviștilor chemați la concentrare sau mobilizare;

- restituirea cheltuielilor de transport tur-retur funcționarilor vamali care își exercită atribuțiile de serviciu într-o altă localitate decât cea în care își are domiciliul;

- indemnizația de transfer;

- indemnizația unică de instalare;

- indemnizația unică plătită absolvenților instituțiilor de învățământ militar și instituției de învățământ superior cu statut de mare unitate specială;
- compensația bănească pentru închirierea spațiului locativ;
- compensația bănească pentru procurarea sau construcția spațiului locativ;
- compensația bănească, echivalentă normelor de asigurare pentru rația alimentară și echipament, în mărimea stabilită de Guvern;
- d²) sumele primite de către persoane fizice și juridice ca despăgubire pentru prejudiciul cauzat sau/și venitul ratat ca urmare a efectuării cercetărilor arheologice pe terenurile aflate în proprietatea sau în posesia acestor persoane;
- d³) sumele primite de către persoane fizice și juridice ca despăgubire pentru prejudiciul ce le-a fost cauzat ca urmare a unei acțiuni ilegale (inacțiuni) ori ca urmare a unor calamități naturale sau tehnogene, cataclisme, epidemii, epizootii;
- d⁴) sumele primite de proprietari sau deținători pentru bunurile rechiziționate în interes public, pe perioada rechiziției, conform legislației;
- d⁵) compensația bănească acordată de la bugetul de stat persoanelor beneficiare ale Programului de stat "Prima casă", în modul stabilit de Guvern;
- d⁶) plățile suportate de angajator conform art.24 alin.(19)–(20);
- d⁷) compensația bănească anuală acordată personalului didactic din instituțiile publice de învățământ general, conform modului stabilit de Guvern;
- e) bursele elevilor, studenților și persoanelor aflate la învățământ postuniversitar sau la învățământ postuniversitar specializat la instituțiile de învățământ de stat și particulare, în conformitate cu legislația cu privire la învățământ, stabilite de aceste instituții de învățământ, precum și bursele acordate de către organizațiile filantropice, cu excepția retribuției pentru activitatea didactică sau de cercetare, indemnizațiile unice acordate tinerilor specialiști angajați la lucru, conform repartizării, în localitățile rurale;
- f) pensiile alimentare și indemnizațiile pentru copii;
- h) compensațiile nominative plătite păturilor insuficient asigurate, social vulnerabile ale populației, precum și prestațiile de asigurări sociale, care nu sînt achitate sub formă de anuități;
- i) patrimoniul primit de către persoanele fizice cetățeni ai Republicii Moldova cu titlu de donație sau de moștenire, cu excepția donațiilor efectuate conform art.90¹ alin.(3¹);
- i¹) patrimoniul primit de către casele de copii de tip familial cu titlu de donație;
- j) veniturile de la primirea gratuită a proprietății, inclusiv a mijloacelor bănești, conform deciziei Guvernului sau a autorităților competente ale administrației publice locale;
- l) ajutoarele primite de la organizații filantropice – fundații și asociații obștești – în conformitate cu prevederile statutului acestor organizații și ale legislației;
- m) contribuțiile la capitalul unui agent economic și contribuțiile vărsate în vederea acoperirii pierderilor financiare și echilibrării activelor nete negative, prevăzute la art.55;
- n) veniturile misiunilor diplomatice și altor misiuni asimilate lor, organizațiilor statelor străine, organizațiilor internaționale și personalului acestora, prevăzute la art.54;
- o) sumele pe care le primesc donatorii de sînge de la instituțiile medicale de stat;
- p¹) câștigurile de la loterii și/sau pariuri sportive în partea în care valoarea fiecărui câștig nu depășește 1% din scutirea personală stabilită la art.33 alin.(1), cu excepția câștigurilor obținute prin intermediul rețelelor de comunicații electronice;
- p²) câștigurile de la campaniile promoționale în partea în care valoarea fiecărui câștig nu depășește mărimea scutirii personale stabilite la art.33 alin.(1);
- q) mijloacele bănești plătite, sub formă de ajutor material unic sau de reparare a prejudiciului, unor categorii de funcționari publici sau familiilor acestora, în conformitate cu legislația;
- r) ajutorul material obținut de persoanele fizice din fondurile de rezervă ale Guvernului, ale autorităților administrației publice locale, din mijloacele Fondului de susținere socială a populației, precum și din mijloacele sindicatelor, în conformitate cu regulamentele care prevăd acordarea unui astfel de ajutor. În cazul ajutorului material acordat din mijloacele sindicatelor, limita neimpozabilă constituie un salariu mediu lunar pe economie, prognozat și aprobat anual de Guvern, per angajat

anual, cu excepția ajutorului acordat în caz de deces și/sau boală a angajatului sau a rudelor și/sau afinilor de gradul I ai acestuia;

s) ajutorul financiar obținut de către sportivi și antrenori de la Comitetul Internațional Olimpic, premiile obținute de către sportivi, antrenori și tehnicieni la competițiile sportive internaționale, bursele sportive și indemnizațiile acordate loturilor naționale în vederea pregătirii și participării la competițiile internaționale oficiale;

t) ajutorul financiar obținut de Comitetul Național Olimpic și Sportiv și de federațiile sportive naționale de profil de la Comitetul Internațional Olimpic, federațiile sportive europene și internaționale de profil și de la alte organizații sportive internaționale;

u) premiul național al Republicii Moldova în domeniul literaturii, artei, arhitecturii, științei și tehnicii, precum și premiile elevilor și profesorilor animatori acordate, în mărimi stabilite în actele normative în vigoare, pentru performanțele obținute în cadrul olimpiadelor și concursurilor raionale, orășenești, municipale, zonale, republicane, regionale și internaționale;

w) recompensa acordată membrilor gospodăriilor (familiilor) pentru participarea la sondajele selective efectuate de organele de statistică;

x) veniturile persoanelor fizice obținute din activitatea în baza patentei de întreprinzător;

y) veniturile obținute de persoanele fizice, cu excepția întreprinzătorilor individuali și gospodăriilor țărănești (de fermier), de la predarea materiei prime secundare, inclusiv a deșeurilor și a reziduurilor de hârtie și de carton, de cauciuc, de plastic și de sticlă (cioburi de sticlă), de metale feroase și neferoase, a reziduurilor industriale care conțin metale sau aliaje ale acestora și ambalajului returnabil, precum și a acumulatorilor electrice uzate;

y¹) veniturile obținute de persoanele fizice, cu excepția întreprinzătorilor individuali și a gospodăriilor țărănești (de fermier), de la comercializarea producției din fitotehnie și horticultură în formă naturală și a producției din zootehnie în formă naturală, în masă vie și sacrificată, efectuată în adresa altei persoane fizice, cu excepția întreprinzătorilor individuali și a gospodăriilor țărănești (de fermier);

y²) veniturile obținute de persoanele fizice, cu excepția întreprinzătorilor individuali și a gospodăriilor țărănești (de fermier), de la livrarea laptelui natural;

y³) veniturile obținute de persoanele fizice rezidente (cetățeni ai Republicii Moldova și apatrizi) de la înstrăinarea locuinței de bază;

z) veniturile obținute în urma utilizării facilităților fiscale;

z²) mijloacele bănești obținute din fondurile speciale și/sau mijloacele financiare obținute sub formă de grant prin intermediul programelor aprobate de Guvern, utilizate conform destinației acestora;

z³) compensațiile pagubelor morale;

z⁴) venitul obținut ca urmare a anulării restanțelor la bugetul public național;

z⁵) solda bănească a militarilor în termen, a elevilor și cursanților (studentilor) instituțiilor de învățământ militar și ai instituției de învățământ superior cu statut de mare unitate specială;

z⁶) veniturile obținute ca urmare a compensării daunei materiale cauzate, în partea în care compensația acordată nu depășește dauna materială cauzată;

z⁷) plata depozitelor garantate din Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar, conform Legii nr.575-XV din 26 decembrie 2003 privind garantarea depozitelor în sistemul bancar;

z⁹) venitul din reevaluarea mijloacelor fixe și a altor active, precum și din reluarea pierderilor din depreciere a mijloacelor fixe și a altor active;

z¹⁰) dividendele aferente perioadelor fiscale de până la 1 ianuarie 2008 achitate în folosul persoanelor fizice rezidente;

z¹¹) veniturile sub formă de royalty ale persoanelor fizice în vîrstă de 60 ani și mai mult din domeniul literaturii, artei și științei;

z¹²) veniturile persoanelor juridice obținute în urma valorificării surselor financiare externe în cadrul proiectelor și granturilor internaționale ce țin de dezvoltarea învățământului și cercetării;

z¹³) veniturile obținute de către organizațiile necomerciale, cultele religioase și părțile componente ale acestora conform legii în urma desemnării procentuale;

z¹⁴) veniturile obținute sub formă de indemnizație pentru munca prestată în ziua alegerilor, achitată membrilor consiliilor electorale de circumscripție, membrilor birourilor electorale ale secțiilor de votare și funcționarilor aparatelor consiliilor și birourilor respective;

z¹⁵) plățile suportate de către beneficiarii de lucrări pentru hrana și transportarea zilierilor, în mărimea stabilită de Guvern;

z¹⁶) compensația achitată din contul Fondului de compensare a investitorilor conform Legii nr.171/2012 privind piața de capital;

z¹⁷) venitul aferent provizioanelor neutilizate care nu au fost deduse în scopuri fiscale la momentul formării acestora;

z¹⁸) plățile efectuate de angajator pentru testarea salariaților în vederea depistării prezenței virusului SARS-CoV-2;

z¹⁹) dividendele primite de persoanele juridice rezidente de la alte persoane juridice rezidente, cu excepția dividendelor aferente profitului nerepartizat obținut în perioadele fiscale 2008–2011 inclusiv.

Articolul 54¹

Subiecții impunerii

(1) Subiecți ai impunerii sînt agenții economici care nu sînt înregistrați ca plătitori de T.V.A., cu excepția gospodăriilor țărănești (de fermier), întreprinzătorilor individuali, precum și agenților economici la care ponderea venitului pentru anul precedent din prestarea de servicii de consultanță pentru afaceri și management (pct. 70.22 din Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei) este mai mare de 60% din venitul din vânzări.

Articolul 54²

Obiectul impunerii

(1) Obiect al impunerii este venitul determinat conform contabilității financiare, obținut în perioada fiscală de declarare.

(2)...

(3) În obiectul impunerii nu se includ:

a) veniturile din subvenții sau granturile prevăzute la art.20 lit.z²) și z¹²);

b) veniturile din recuperarea prejudiciului material;

c) veniturile din plusurile de active imobilizate și circulante, constatate la inventariere;

d) veniturile din decontarea datoriilor cu termen de prescripție expirat față de persoanele interdependente;

e) veniturile din dividende;

f) veniturile din compensarea pierderilor în urma calamităților și altor evenimente excepționale;

g) veniturile rezultate din restituirea sau anularea unor dobânzi și/sau penalități de întârziere, care au fost cheltuieli nedeductibile la calculul venitului impozabil în perioada aplicării regimului general;

h) veniturile rezultate din diferența de curs valutar.

Articolul 54³

Cota de impozit

Cota impozitului pe venit constituie 4% din obiectul impunerii.

10.5. Prevederi relevante din Codul de procedură civilă:

Articolul 1.

Raporturile reglementate de legislația procedurală civilă

Legislația procedurală civilă a Republicii Moldova reglementează raporturile sociale referitoare la raporturile procesuale civile ce apar la înfăptuirea justiției de către instanțele judecătorești de drept comun în cadrul judecării cauzelor în acțiuni civile, precum și a altor cauze, date în competența lor de prezentul cod și de alte legi.

Articolul 2.

Legislația procedurală civilă

(1) Procedura de judecare a cauzelor civile în instanțele judecătorești de drept comun este stabilită de Constituția Republicii Moldova, de hotărârile și deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului, de hotărârile Curții Constituționale, de prezentul cod și de alte legi organice. Normele de drept procedural civil din alte legi trebuie să corespundă dispozițiilor fundamentale ale Constituției Republicii Moldova și prezentului cod.

(2) În caz de coliziune între normele prezentului cod și prevederile Constituției Republicii Moldova, se aplică prevederile Constituției, iar în caz de discordanță între normele prezentului cod și cele ale unei alte legi organice, se aplică reglementările legii adoptate ulterior.

(3) Dacă prin tratatul internațional la care Republica Moldova este parte sunt stabilite alte norme decât cele prevăzute de legislația procedurală civilă a Republicii Moldova, se aplică normele tratatului internațional dacă din acesta nu rezultă că pentru aplicarea lor este necesară adoptarea unei legi naționale.

(4) Legislația procedurală civilă stabilește modalitatea de judecare a cauzelor în acțiuni civile ce rezultă din raporturi juridice civile, familiale, de muncă, locative, funciare, ecologice și din alte raporturi juridice, a cauzelor cu procedură specială și cu procedură în ordonanță (simplificată), precum și a celor care apar în legătură cu executarea actelor instanței judecătorești și actelor altor autorități.

Articolul 4.

Sarcinile procedurii civile

Sarcinile procedurii civile constau în judecarea justă, în termen rezonabil, a cauzelor de apărare a drepturilor încălcate sau contestate, a libertăților și a intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice și asociațiilor lor, ale autorităților publice și ale altor persoane care sînt subiecte ale raporturilor juridice civile, familiale, de muncă și ale altor raporturi juridice, precum și în apărarea intereselor statului și ale societății, în consolidarea legalității și a ordinii de drept, în prevenirea cazurilor de încălcare a legii.

Articolul 5.

Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.

(2) Nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare.

(3) Renunțarea uneia dintre părți la dreptul de a se adresa în judecată prin încheierea în prealabil a unei convenții nu are efect juridic, cu excepția cazurilor de încheiere, în condițiile legii, a unei convenții arbitrale.

Articolul 6.

Modalitățile de apărare a drepturilor, libertăților și intereselor legitime

Instanța judecătorească exercită apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime prin somare la executarea unor obligații, prin declararea existenței sau inexistenței unui raport juridic, prin constatarea unui fapt care are valoare juridică, prin alte modalități, prevăzute de lege.

Articolul 12.

Soluționarea cauzelor civile în temeiul legislației Republicii Moldova

(1) Instanța judecătorească soluționează cauzele civile în temeiul Constituției Republicii Moldova, al tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, al hotărârilor și deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului, al hotărârilor Curții Constituționale, al legilor organice și ordinare, al hotărârilor Parlamentului, al decretelor Președintelui Republicii Moldova, al hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, al actelor normative ale ministerelor, ale altor autorități administrative centrale și ale autorităților administrației publice locale. În cazurile prevăzute de lege, instanța aplică uzanțele dacă acestea nu contravin ordinii publice și bunelor moravuri.

(2) Dacă, la judecarea cauzei civile, se constată că o lege sau un alt act normativ nu corespunde unei legi sau unui alt act normativ cu o putere juridică superioară, instanța aplică normele legii sau ale altui act normativ care are putere juridică superioară.

(3) În cazul inexistenței normei de drept care să reglementeze raportul litigios, instanța judecătorească aplică norma de drept care reglementează raporturi similare (analogia legii), iar în lipsa unei astfel de norme, se conduce de principiile de drept și de sensul legislației în vigoare (analogia dreptului). Nu se admite aplicarea prin analogie a normei de drept care derogă de la dispozițiile generale, restrânge drepturi sau stabilește sancțiuni suplimentare.

(4) Dacă în tratatul internațional la care Republica Moldova este parte sînt stabilite alte reglementări decât cele prevăzute de legislația internă, instanța, la judecarea cauzei, aplică reglementările tratatului internațional.

Articolul 22.

Egalitatea în fața legii și a justiției

(1) Justiția în cauzele civile se înfăptuiește pe principiul egalității tuturor persoanelor, independent de cetățenie, rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere, origine socială, serviciu, domiciliu, loc de naștere, precum și al egalității tuturor organizațiilor, indiferent de tipul de proprietate și forma de organizare juridică, subordonare, sediu și de alte circumstanțe.

(2) Privilegiile procesuale ale persoanelor care beneficiază de imunitatea răspunderii civile se stabilesc de prezentul cod și de alte legi, de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 355.

Competența jurisdicțională a instanțelor judecătorești în cauzele de declarare a insolvabilității

Cererea de declarare a insolvabilității se depune la judecătoria competentă în conformitate cu prevederile prezentului cod și ale altor legi.

Articolul 356.

Examinarea cererii

Cererea de declarare a insolvabilității se judecă în instanță conform normelor generale din prezentul cod, cu excepțiile și completările stabilite de legislația insolvabilității.

10.6. Prevederi relevante din Legea insolvabilității:

Articolul 2

Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

insolvabilitate – situație financiară a debitorului caracterizată prin incapacitatea de a își onora obligațiile de plată;

lichidare a patrimoniului – procedură aplicabilă debitorului în cadrul unui proces complex de insolvabilitate, care constă în valorificarea masei debitoare în vederea obținerii de mijloace bănești pentru satisfacerea creanțelor creditorilor;

masă debitoare – bunuri, inclusiv mijloace bănești în numerar și fără numerar, în monedă națională și în valută străină, aflate în proprietatea debitorului la data întinerii procesului de insolvabilitate, dobîndite sau recuperate pe parcursul acestuia, cu excepția bunurilor care, potrivit legii, nu sînt pasibile de executare silită;

procedură a falimentului – procedură de insolvabilitate concursuală colectivă și egalitară care se aplică debitorului în vederea lichidării patrimoniului acestuia pentru acoperirea pasivului;

procedură de insolvabilitate – procedură prin care debitorul intră, după o perioadă de observație, în procedură de restructurare sau în procedură a falimentului;

procedură de restructurare – una dintre procedurile procesului de insolvabilitate care se aplică debitorului și care presupune întocmirea, aprobarea, implementarea și respectarea unui plan complex de măsuri în vederea remedierii financiare și economice a debitorului și achitării datoriilor acestuia conform programului de plată a creanțelor;

procedură simplificată a falimentului – procedură prin care debitorul intră direct în procedura falimentului după o perioadă de observație sau odată cu intentarea procedurii de insolvabilitate;

Articolul 116

Efectele intentării procedurii falimentului

(1) În cazul în care dispune trecerea la faliment, instanța de insolvabilitate va desemna un lichidator propus de adunarea creditorilor, aplicînd în modul corespunzător dispozițiile art. 63–73. Atribuțiile administratorului insolvabilității încetează la momentul în care instanța stabilește atribuțiile lichidatorului. Poate fi desemnat lichidator administratorul insolvabilității desemnat anterior.

(2) Orice transfer, îndeplinire a unei obligații, exercitare a unui drept, act sau fapt, cu excepția celor autorizate de lichidator sau de instanța de insolvabilitate, efectuate de debitor sau de administratorul insolvabilității ulterior deschiderii procedurii falimentului sînt nule.

(3) Nicio dobîndă, majorare sau penalitate de orice fel ori cheltuială nu se adaugă creanțelor născute ulterior datei deschiderii procedurii generale și nici procedurii simplificate a falimentului.

(4) După intrarea în faliment, dispozițiile capitolelor II și III se aplică în modul corespunzător, în măsura în care nu contravin prezentului capitol.

10.6. Prevederi relevante din Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi:

Articolul 1

Antreprenoriatul

1. Antreprenoriat este activitatea de fabricare a producției, executare a lucrărilor și prestare a serviciilor, desfășurată de cetățeni și de asociațiile acestora în mod independent, din proprie inițiativă, în numele lor, pe riscul propriu și sub răspunderea lor patrimonială **cu scopul de a-și asigura o sursă permanentă de venituri.**

11.Cu referire la aspectul de neconstituționalitate ale normelor

11.1. Debitorul insolvabil a fost înregistrat la 23 decembrie 1996 cu forma juridică de organizare Societate cu răspundere limitată, având înregistrate mai multe genuri de activitate.

Potrivit pct.2.1. al Statutului debitorului, scopul creării ÎM "Sinax" SRL este obținerea de profit prin desfășurarea activității de întreprinzător.

Potrivit art.1 alin.(1) al Legii cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, activitatea de întreprinzător este activitatea de fabricare a producției, executare a lucrărilor și prestare a serviciilor, desfășurată de cetățeni și asociațiile acestora în mod independent, din proprie inițiativă, în numele lor, pe riscul propriu și sub răspunderea lor patrimonială, **cu scopul de a-și asigura o sursă permanentă de venituri.**

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Central nr.2i-661/18 din 18 decembrie 2019 s-a intentat procesul de insolvabilitate față de ÎM "Sinax" SRL, iar prin încheierea din 17 iulie 2020 s-a dispus:

- trecerea la procedura falimentului a debitorului ÎM "Sinax" SRL, în vederea dizolvării societății debitoare, lichidării patrimoniului ÎM "Sinax" SRL și distribuirii produsului rezultat, desemnarea lichidatorului și autorizarea acestuia de a începe procedurile de valorificare și lichidare a masei debitoare.

Potrivit art.1 alin.(1) al Legii insolvabilității, scopul prezentei legi este instituirea cadrului juridic privind stabilirea unei proceduri colective pentru satisfacerea creanțelor creditorilor din contul patrimoniului debitorului prin aplicarea față de acesta a procedurii de restructurare sau a procedurii falimentului și prin distribuirea produsului finit.

Totodată, potrivit art. 2 al Legii insolvabilității, procedura falimentului este procedura de insolvabilitate concursuală colectivă și egalitară care se aplică debitorului în vederea lichidării patrimoniului acestuia pentru acoperirea pasivului.

Inițierea procedurii de faliment, cu dispunerea dizolvării debitorului, impune lichidatorului obligațiunea de a transforma bunurile (masa debitoare a) societății în bani.

Astfel, pe lângă caracterul colectiv, concursual, egalitar, general și judiciar, procedura falimentului, ca parte a procesului de insolvabilitate, **mai are și caracter de executare silită (executoriu)**, adică scopul urmărit este satisfacerea creditorilor prin intermediul forței coercitive a statului.

În atare circumstanțe, la intrarea în procedura de lichidare, în statutul debitorului insolubil se produc mai multe modificări, inclusiv se modifică obiectul și scopul societății comerciale. De la data dizolvării, societatea comercială nu mai poate încheia noi acte juridice în vederea realizării obiectului de activitate, însă le finalizează pe cele începute. Deci, are loc o restrângere a obiectului societății. Activitatea de după dizolvare este consacrată exclusiv formalităților de lichidare. Restrângerea obiectului de activitate duce la modificarea scopului societății.

În atare circumstanțe, scopul nu mai este unul de obținere și de repartizare a profitului între asociați, așa cum era până la intentarea procedurii de faliment, ci de transformare a activelor în bani, cu ulterioara satisfacere a creanțelor creditorilor validați pe dosarul de insolabilitate.

O altă abordare este în situația în care în privința debitorului insolubil se intentează procedura de restructurare prin aprobarea și confirmarea unui plan al procedurii de restructurare. În acest caz, procedura de restructurare, fiind una dintre procedurile procesului de insolabilitate, se aplică față de debitorii insolubili și presupune întocmirea, aprobarea, implementarea și respectarea unui plan complex de măsuri în vederea remedierii financiare și economice a debitorului și achitării datoriilor acestuia conform programului de plată a creanțelor. În acest caz, debitorul se supune măsurilor prevăzute în Planul procedurii de restructurare, iar activitatea acestuia se reprofilează conform acestui Plan, iar debitorul contună desfășurarea activității de întreprinzător, iar ca rezultat, din venitul obținut din această activitate, urmează să stingă creanțele creditorilor conform programului de stingere a creanțelor.

În continuarea celor expuse supra, ÎM "Sinax" SRL ca urmare a organizării licitației cu reducere din 03 iunie 2021, a obținut suma de 3 242 613,60 lei, care urmează a fi direcționată stingerii creanțelor creditorilor masei și a celor validați.

Potrivit art.13 alin.(1) lit.a) Cod fiscal, subiecți ai impunerii și care sunt obligați să achite impozitul pe venit sunt persoanele juridice și fizice rezidente ale Republicii Moldova, care desfășoară activitate de întreprinzător, persoanele care desfășoară servicii profesionale, precum și persoanele care practică activitate profesională în sectorul justiției și în domeniul sănătății, care, pe parcursul perioadei fiscale, obțin venit din orice surse aflate în Republica Moldova, precum și din orice surse aflate în afara Republicii Moldova.

Totodată, potrivit art.14 alin.(1) lit.a) Cod fiscal, *obiect al impunerii* îl constituie venitul din orice surse aflate în Republica Moldova, precum și din orice surse aflate în afara Republicii Moldova, cu excepția deducerilor și scutirilor la care au dreptul, obținut de persoanele juridice și fizice rezidente ale Republicii Moldova care desfășoară activitate de întreprinzător, de persoanele care desfășoară servicii profesionale, precum și de persoanele care practică activitate profesională în sectorul justiției și în domeniul sănătății.

În continuare, conform conținutului prevederilor Capitolului 7¹ al Titlului II din Cod fiscal, care reglementează regimul fiscal al agenților economici subiecți ai sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, la art.54¹ alin.(1) prevede că subiecți ai impunerii sunt agenții economici care nu sunt înregistrați ca plătitori de T.V.A., cu excepția gospodăriilor țărănești (de fermier), întreprinzătorilor individuali, precum și agenților economici la care ponderea veniturii pentru anul precedent din prestarea de servicii de consultanță pentru afaceri și management (pct. 70.22 din Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei) este mai mare de 60% din venitul din vânzări.

De asemenea, art.54² alin.(1) al Codului fiscal prevede că obiect al impunerii este venitul determinat conform contabilității financiare, obținut în perioada fiscală de declarare, iar conform art.54³, cota impozitului pe venit constituie 4% din obiectul impunerii.

Astfel, raportând prevederile art.13, 14 Cod fiscal, îmbinate cu reglementările Capitolului 7¹, Titlul II al Codului fiscal ar rezulta că debitorul insolubil este un agent economic asupra căruia se aplică obligațiunile fiscale, iar din "venitul" obținut ar urma să transfere impozitul pe venit, iar pe de altă parte, din scopul procesului de insolabilitate reglementat de prevederile Legii insolabilității, ar rezulta că debitorul aflat în procedura de faliment ar urma să direcționeze mijloacele bănești obținute din valorificarea masei debitoare către creditorii masei, chirografari sau garantați, după caz.

Respectiv:

art.20 din Codul Fiscal ar fi urmat să includă în lista surselor de venit neimpozabile și venitul obținut de către debitorul insolubil ca urmare a acțiunilor lichidatorului din valorificarea masei debitoare în procedura de faliment;

art.54² alin.(3) al Codului fiscal urma să prevadă că în obiectul impunerii nu se includ "veniturile" debitorului aflat în procedura de insolvență, obținute în procedura de faliment ca rezultat al valorificării de către lichidator a masei debitoare prin modalitățile reglementate de Legea insolvenței;

art.116 al Legii insolvenței ar trebui să reglementeze, că un efect al intentării procedurii de faliment, e că debitorul după trecerea la procedura de faliment, cu dizolvarea și lichidarea patrimoniului, își încetează activitatea de întreprinzător, iar mijloacele bănești obținute din vânzarea masei debitoare nu constituie venit în sensul legislației fiscale.

11.2. Totodată se menționează, că în activitatea sa jurisdicțională, Curtea Constituțională s-a expus asupra necesității aprecierii proporționalității între prevederile legale prin care se simplifică modalitatea de examinare a anumitor categorii de litigii, cu riscul reducerii din garanțiile acordate de Constituție (*a vedea HCC nr. 8, 26 aprilie 2018, § 63 precum și HCC nr. 7, 19 martie 2019, §48*) Or, în acest context, Curtea Constituțională a menționat, că "(...) o procedură simplificată și lipsită de contradictorialitate, urmărește, prin sine, realizarea scopului decongestionării instanțelor și al economiei de resurse. Totuși, acest fapt nu justifică reducerea din atribuții, și așa limitare, pe care le are debitorul în această procedură."

Exact în aceeași măsură urmează a fi abordat caracterul disproporționat și în prezenta spetă.

În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului consideră că nicio persoană nu ar trebui să fie autorizată să se bazeze pe dispozițiile Convenției pentru a submina sau distruge idealurile și valorile unei societăți democratice. Prin urmare, pentru a garanta stabilitatea și eficacitatea unui sistem democratic, statul poate fi obligat să ia măsuri specifice pentru a se proteja.

De fiecare dată când un stat intenționează să invoce principiul „democrație capabilă să se apere” pentru a justifica ingerința în drepturile persoanei, acesta trebuie să evalueze cu atenție sfera de aplicare și consecințele măsurii în cauză, pentru a se asigura că se realizează echilibrul sus-menționat [*a se vedea Zdanoka împotriva Letoniei (MC), nr. 58278/00, pct. 99 și 100, CEDO 2006-1V*].

De menționat este și faptul, că în ceea ce privește existența unui drept, Curtea reamintește că trebuie să se ia ca punct de plecare dispozițiile din legislația națională relevantă și interpretarea pe care instanțele interne o dau acestora [*Masson și Van Zon împotriva Țărilor de Jos, 28 septembrie 1995, pct. 49, seria A nr. 327-A; Roche împotriva Regatului Unit (MC), nr. 32555/96, pct. 120, CEDO 2005-X; Boulois împotriva Luxemburgului (MC), nr. 37575/04, pct. 91, CEDO 2012; Al-Dulimi și Montana Management INC. împotriva Elveției (MC), nr. 5809/08. pct. 97, CEDO 2016, și celelalte trimiteri citate; Baka împotriva Ungariei (MC), nr. 20261/12, pct. 101, CEDO 2016; și Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții împotriva României (MC), nr. 76943/11, pct. 71, CEDO 2016 (extrase), și celelalte trimiteri citate*].

Art.6 § 1 din Convenție nu asigură „drepturilor și obligațiilor” niciun conținut material specific în ordinea juridică a statelor contractante: Curtea nu poate crea, prin interpretarea art. 6 § 1, un drept material care nu are niciun temei legal în statul respectiv (*a se vedea, de exemplu, Fayed împotriva Regatului Unit, 21 septembrie 1994, pct. 65, seria A nr. 294-B, Roche, citată anterior, pct.119, și Boulois, citată anterior, pct. 91*).

Totodată, în pct. 105 al Hotărârii pronunțate în cauza Regner împotriva Republicii Cehe (Cererea nr. 35289/11) Curtea a subliniat, că dreptul național, deși nu îi recunoaște unui individ un drept subiectiv, în schimb, **îi conferă dreptul la o procedură de examinare a cererii sale, solicitând instanței competente să se pronunțe asupra unor capete de cerere, cum ar fi o decizie arbitrară, un abuz de putere sau vicii de procedură** (*Van Marie și alții împotriva Țărilor de Jos, 26 iunie 1986, pct. 35, seria A nr. 101, precum și, mutatis mutandis, Kôk împotriva Turciei, nr. 1855/02, pct. 36, 19 octombrie 2006*).

Acesta este cazul anumitor decizii pentru care administrația dispune de o putere pur discreționară de a acorda sau de a refuza un avantaj sau un privilegiu, legea conferind persoanei în cauză dreptul de a formula o acțiune în justiție, instanța putând să pronunțe anularea deciziei în cauză în cazul în care constată caracterul ilegal al acesteia.

În astfel de cazuri, art.6 § 1 din Convenție este aplicabil cu condiția ca avantajul sau privilegiul respectiv, odată acordat, să creeze un drept civil. Prin urmare, în contextul normelor și raționamentelor expuse supra, consider că sintagma "efectiv lucrată și confirmată documentar" din art.25 alin.(6) al Legii insolvenței, încalcă atât dreptul la apărare prevăzut de art. 26 din Constituție, cât și art. 6 al CEDO.

În jurisprudența sa constantă, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit cu titlu de principiu, că procedura de examinare a cauzelor în instanța de judecată trebuie să fie prevăzută de lege, pentru a se putea garanta respectarea dreptului la un proces echitabil (a se vedea în acest sens, *Coeme și alții vs. Belgia*, 22 iunie 2000, § 102). Curtea Constituțională în jurisprudența sa anterioară a declarat neconstituțională omisiunea reglementării anumitor aspect procesuale în cadrul procedurii urmăririi penale (a se vedea *Hotărârile CC nr.17 din 19 mai 2016, nr.19 din 03 iulie 2018*).

11.3. La adoptarea art.20 și 54² alin.(3) din Codul Fiscal, precum și art.116 al Legii insolvenței, în redacția în vigoare la data înaintării sesizării, statul lezează dreptul de proprietate al debitorului insolvent și al creditorilor validați pe dosarul de insolvență (creditori ai masei, creditori chirografari, creditori garanțați), iar ca rezultat, are ca efect diminuarea sumelor ce urmează a fi direcționate spre distribuție creditorilor masei, creditorilor chirografari sau creditorilor garanțați, ceea ce este în contradicție cu principiile constituționale, limitând drepturile și libertățile persoanei și sunt în contradicție cu prevederile art.4, 7, 16, 20, 23, 46, 54 din Constituția Republicii Moldova.

Astfel, legiuitorul a depășit previzibilitatea normei, cât și faptul că legile pot stabili drepturi și obligații care, însă, nu pot deroga de la garanțiile fundamentale, ele având doar rolul de transpunere a principiilor, drepturilor și libertăților cetățenilor statului.

Legiuitorul a neglijat normele tehnicii legislative, iar actualele reglementări sunt contrare reglementărilor naționale și internaționale sus invocate.

În acest sens, prin Hotărârea nr.26 din 23 noiembrie 2010, Înalta Curtea a reținut că: *"Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate - accesibilitate, previzibilitate și claritate - norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite, în caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile, într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art.23 din Constituție, care statuează asupra obligației statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile."*

Art.134 din Constituție stabilește expres că Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova care garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separației puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

Relevantă este și practica Curții Europene a Drepturilor Omului, care în *cauza Rotaru vs. România*, a concluzionat că *"o normă este previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane – care, la nevoie, poate apela la consultanța de specialitate – să își corecteze conduita"*, iar în *cauza Sunday Times vs. Regatul Unit*, Curtea Europeană a decis că *"(...) cetățeanul trebuie să dispună de informații suficiente asupra normelor juridice aplicabile într-un caz dat și să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-un act determinat"*.

De asemenea, la pct.61 al Hotărârii nr.17 din 19 mai 2016, Înalta Curtea a reiterat că conținutul actului normativ trebuie să permită persoanei interesate să prevadă în mod rezonabil conduita pe care trebuie să o adopte, claritatea și previzibilitatea fiind elemente *sine qua non* ale constituționalității unei norme. De asemenea, legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține, iar în cazul unor instituții juridice cu o structură complexă să prevadă elementele ce disting particularitățile lor.

Respectiv, fiind în prezența lipsei de previzibilitate și certitudine a normei, în virtutea rolului său de garant al supremației Constituției, Înalta Curte nu poate ignora viciul de neconstituționalitate existent, deoarece tocmai această viciu generează, *eo ipso*, încălcarea dreptului constituțional al persoanei de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, obligă administratorul provizoriu la muncă forțată și îl lezează la dreptul la speranța legitimă de obținere a remunerației, care implicit constituie o speranță la proprietatea sa. Or, Înalta Curte, în virtutea art.134 al Constituției, garantează supremația acesteia, ceea ce presupune, printre altele conformitatea întregului drept cu Constituția.

V. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

12. Prin prezenta sesizare, se solicită Curții Constituționale exercitarea controlului constituționalității:

- **art.20 din Codul Fiscal** în partea neîncluzerii venitului obținut din valorificarea masei debitoare în procedura de faliment în lista surselor de venit neimpozabile;

- **art.54² alin.(3) al Codului fiscal** în partea omisiunii de reglementare a faptului, că în obiectul impunerii nu se includ "veniturile" debitorului aflat în procedura de insolvabilitate, obținute în procedura de faliment ca rezultat al valorificării de către lichidator a masei debitoare prin modalitățile reglementate de Legea insolvabilității,

- **art.116 al Legii insolvabilității** în partea lipsei de reglementare, ca efect al intentării procedurii de faliment, a faptului că debitorul după trecerea la procedura de faliment, cu dizolvarea și lichidarea patrimoniului, își încetează activitatea de întreprinzător, iar mijloacele bănești obținute din vânzarea masei debitoare nu constituie venit în sensul legislației fiscale,

vin în contradicție cu principiile constituționale, limitând drepturile și libertățile persoanei și sunt în contradicție cu prevederile art.4, 7, 16, 20, 23, 46, 54 din Constituția Republicii Moldova.

VI. ALTE DATE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

13. Prevederile normelor contestate urmează a fi aplicate la examinarea cererii subsemnatului privind explicarea modului de aplicare a încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Central nr.2i-661/19 din 17 iulie 2020, aflat pe rolul aceleiași instanțe de judecată (jud. Mariana Fondos-Frațman).

VII. LISTA DOCUMENTELOR

1. Încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Central nr. 2i-661/19 din 17.07.2020;
2. Încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Central nr. 2i-661/19 din 24.03.2021;
3. Statutul ÎM "Sinax" SRL;
4. Proces-verbal privind rezultatul licitației cu reducere din 03.06.2021;
5. Cerere privind explicarea modului de aplicare a încheierii din 17.07.2020.

VIII. DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

Declar pe propria onoare că informațiile ce se conțin în prezenta sesizare sunt exacte și corespund adevărului.

Autorul sesizării,
Administrator autorizat
"26" octombrie 2021

Marcel LUNGU

ÎN C H E I E R E

26 octombrie 2021

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău sediul central
Instanța compusă din:
Președintele de ședință, judecător
Grefierul

Mariana Fondos-Frațman
Vladislav Blaga

examinînd în ședință publică cererea administratorului autorizat Lungu Marcel de ridicare a excepției de neconstituționalitate la cererea depusă de loțiitorul lichidatorului ÎM „Sinax” SRL în procedura falimentului Lungu Marcel privind explicarea modului de aplicare a încheierii Judecătoria Chișinău sediul central din 17 iulie 2020,

A C O N S T A T A T :

Prin hotărîrea Judecătoria Chișinău sediul central din 18 decembrie 2019, a fost constatată insolvabilitatea debitorului ÎM „Sinax”, SRL și s-a intentat procesul de insolvabilitate față de debitorul ÎM „Sinax”, SRL cu sediul în mun. Chișinău, str. Ghiocilor, 1, IDNO: 1002600001442. S-a desemnat în calitate de administrator al insolvabilității al ÎM „Sinax”, SRL Popaz Vera, deținătorul autorizației nr. 101 din 14 ianuarie 2015, eliberată de Ministerul Justiției al RM.

Prin încheierea Judecătoria Chișinău sediul central din 17 iulie 2020, s-a dispus trecerea la procedura falimentului a debitorului ÎM „Sinax” SRL cu sediul mun. Chișinău, str. Ghiocilor 1, c/f 1002600001442, în vederea dizolvării societății debitoare, lichidării patrimoniului ÎM „Sinax” SRL și distribuirii produsului rezultat. S-a investit în funcția de lichidator al ÎM „Sinax” SRL – Popaz Vera, titularul autorizației nr. 101 emisă de Ministerul Justiției al RM la 14 ianuarie 2015. S-a autorizat lichidatorul de a începe procedurile de valorificare și lichidare a masei debitoare.

Prin încheierea Judecătoria Chișinău sediul central din 24 martie 2021, a fost admisă cererea depusă de către lichidatorul ÎM „Sinax” SRL Popaz Vera privind numirea unui loțiitor. S-a numit administratorul autorizat Lungu Marcel deținătorul autorizației nr. 29 din 14 ianuarie 2015, în funcție de loțiitor în dosarul de insolvabilitate al ÎM „Sinax” SRL, pe perioada în care Popaz Vera va fi în imposibilitate de a-și exercita funcțiile de lichidator.

La 22 octombrie 2021, loțiitorul lichidatorului ÎM „Sinax” SRL în procedura falimentului, Lungu Marcel a depus cerere privind explicarea modului de aplicare a încheierii Judecătoria Chișinău sediul central din 17 iulie 2020.

În ședința de judecată, administratorul autorizat Lungu Marcel a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate la cererea depusă privind explicarea modului de aplicare a încheierii Judecătoria Chișinău sediul central din 17 iulie 2020, și anume prevederile art. 20, 54² alin. (3) a Codului fiscal și art. 116 din Legea insolvabilității nr. 149 din 29.06.2012.

În motivarea cererii, loțiitorul lichidatorului ÎM „Sinax” SRL, prevederile art. 20, 54² alin. (3) ale codului fiscal și art. 116 a Legii insolvabilității sunt în contradicție cu prevederile art. 4, 7, 16, 20,23,46, 54 din Constituția Republicii Moldova, respectiv sunt neconstituționale și aduc atingere drepturilor și libertăților constituționale ale solicitantului.

Susține administratorul autorizat că urmează să fie efectuat controlul constituționalității a articolelor 20 Codul fiscal, în partea neincluzerii venitului obținut din valorificarea masei debitoare în procedura de faliment în lista surselor de venit neimpozabile; art. 54² alin. (3) Codul fiscal, în partea omisiunii de reglementare a faptului, că în obiectul impunerii nu se includ „veniturile” debitorului aflat în procedura de insolvabilitate, obținute în procedura de faliment ca rezultat al valorificării de către lichidator a masei debitoare prin modalitățile reglementate de Legea insolvabilității; art. 116 a Legii insolvabilității, în partea lipsei de reglementare, ca efect al intentării

procedurii de faliment, a faptului că debitorul după trecerea la procedura de faliment, cu dizolvarea și lichidarea patrimoniului, își încetează activitatea de întreprinzător, iar mijloacele bănești obținute din vânzarea masei debitoare nu constituie venit în sensul legislației fiscale.

Consideră că există o incertitudine privind constituționalitatea normelor enunțate, astfel că Curtea Constituțională urmează să verifice constituționalitatea acestora.

Audiind locuitorul lichidatorului ÎM „Sinax” SRL în procedura falimentului Lungu Marcel, studiind cererea, instanța de judecată ajunge la concluzia că aceasta urmează să fie admisă, din următoarele considerente.

Din prevederile art. 12¹, alin. (1)-(3) Codul de procedură civilă, rezultă că: în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională. La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîină pledoariile.

Din prevederile art. 135, alin. (1), lit. g) din Constituție rezultă: Curtea Constituțională rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție.

Potrivit pct. 79-80 din Hotărîrea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate): "[...] controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. [...] dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil. Această cale indirectă, care permite cetățenilor accesul la justiția constituțională, oferă de asemenea, posibilitate Curții Constituționale, în calitatea sa de garant al supremației Constituției, să-și exercite controlul asupra puterii legiuitoare cu privire la respectarea catalogului drepturilor și libertăților fundamentale".

Potrivit pct. 82-83 din aceeași hotărîre, Curtea a statuat că: "[...] judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

[...] verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82".

Din conținutul cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate rezultă că se solicită verificarea constituționalității art. 20, 54² alin. (3) ale Codului fiscal și art. 116 a Legii insolvenței prin prisma prevederilor art. 4, 7, 16, 20,23,46, 54 din Constituția Republicii Moldova.

Ținând cont de faptul că au fost întrunite toate condițiile citate mai sus, instanța de judecată ajunge la concluzia că cererea înaintată urmează să fie admisă.

Reieșind din cele expuse mai sus, în temeiul art. 135, alin. (1), lit. a) și g) Constituție, art. 12¹, alin. (1) și (3) Codul de procedură civilă, instanța de judecată,

D I S P U N E:

Se admite cererea administratorului autorizat Lungu Marcel de ridicare a excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 20, 54² alin. (3) a Codului fiscal și art. 116 din Legea insolvenței nr. 149 din 29.06.2012.

Se ridică excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 20, 54² alin. (3) a Codului fiscal și art. 116 din Legea insolvenței nr. 149 din 29.06.2012.

Se remite Curții Constituționale a Republicii Moldova prezenta încheiere și sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate cu anexe.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Mariana Fondos-Frațman